

Tarinoita ja retkiä Alvar Aallon Helsinkiin

Petri Laaksonen:
Alvar Aallon jalanjäljillä
Rakennustieto, 2020

Toimittaja ja graafikko **Petri Laaksonen** "Alvar Aallon jalanjäljillä" esittelee arkkitehti **Alvar Aalto** (1898–1976) ja hänen tuotantoaan. Kirjaa lukiessani otsikko täydentyi mielessäni Alvar Aallon jalanjäljillä Helsingiksi, sillä sen aiheena olivat Aallon Helsingin kohteet. Jostain syystä kirjoittaja oli valinnut toisin.

Teos koostuu Aaltoa ja hänen arkkitehtuuriaan esittelevistä artikkeleista, joista suurin osa on aiemmin julkaistu helsinkiläisessä paikallislehdessä. Laaksonen ote aiheeseensa on rento ja mukavan arkinen.

Munkkiniemessä asuva Laaksonen kiinnostui Aallosta kolme vuotta sitten. Vierailtuaan Aaltojen Riihitien kotitalossa ja Tiilimäen ateljeessa hän ryhtyi pohtimaan sitä, mikseivät kaupungin asukkaat ole kiinnostuneita alueen tunnetuimman henkilön, Alvar Aallon, arkkitehtuurista. Oman panoksensa Aalto-tietoisuuden lisäämiseksi Laaksonen on antanut kirjoittamisen muodossa.

Artikkeleiden kirjoittamista edelsi Helsingin Aalto-kohteisiin, kuten Kelan pääkonttoriin, Kelan työntekijöille rakennettuun Kelakartanoon, Finlandia-taloon ja unohdettuun Erottajan paviljonkiin tutustuminen. Eniten Laaksosta kiinnosti Aallon luottokuskilleen **Alvi Hirvoselle** Pitäjämäen omakotialueelle suunnittelema talo, jonka autotallin katolle on sijoitettu puilla lämmitettävä hirsisauna.

Sen ohella, että Laaksonen vieraili Aallon Helsingin kohteissa, hän haastatteli henkilöitä, jotka olivat tunteneet Alvar Aallon tai työskentelevät tämän kulttuuriperinnön parissa. Heidän joukossaan oli Aallon arkkitehtitoimiston entisiä työntekijöitä, Aalto-tutkijoita ja Aalto-säätiön työntekijöitä. Artikkelien näkökulmana on muun muassa Alvar Aallon yhteistyö puolisoitensa

Aino Marsio-Aallon (1894–1949) ja **Elissa Aallon** (1922–1994) kanssa, Aallon toimiston eli byroon legendaarinen henki, rakentamisen standardisointi ja Aallon Helsingin keskustasuunnitelma.

Artikkelissa "Unohdettu arkkitehti" Laaksonen tuo esiin vähälle huomiolle jääneen Elissa Aallon roolia Aallon toimistossa ja Alvar Aallon elämässä. Elissa Aalto osallistui toimiston kilpailuprojekteihin, toimi merkittävien rakennushankkeiden, kuten Säynäsalon kunnantalon ja Maison Louis Carrén vetäjänä ja valvojana, ja johti arkkitehtitoimistoa Alvar Aallon kuoleman jälkeen.

Maakuivatutkija ja viestinnän asiantuntija **Elina Melginin** haastattelu toi kiinnostavaa uutta tietoa Alvar Aallon toiminnasta Yhdysvalloissa Toisen maailmansodan aikana. Melginin mukaan maanpuolustustyöhön osallistui virallisten tahojen ohella puolivirallisia organisaatioita sekä yksityishenkilöitä, kuten Alvar Aalto. Arkkitehti käytti henkilökohtaisia suhteitaan, kuten ystävytyään **Lawrence Rockefelleriin** Suomen hyväksi.

Monista ansioistaan huolimatta teoksen loppuunsaattamisessa olisi ollut toivomisen varaa. Koska teos perustui pitkälti jo olemassaolevaan aineistoon, olisin lukijana halunnut tietää, mitkä osat teksteistä oli alun perin julkaistu lehtiartikkeleiden muodossa ja haastattelut oli tehty jälkikäteen. Artikkelitiedot olisi ollut syytä liittää myös lähdeluetteloon. Epätavallisesti toteutettu sisällysluettelo sai aikaan sen, että kokonaisuutta ja tekstien suhdetta toisiinsa oli hankala hahmottaa. Myös kuvatoimitus olisi vaatinut kriittisempää otetta – useat henkilökuvat samoista henkilöistä ovat turhia ja vievät tilaa informatiivisemmalta kuvamateriaalilta.

Alvar Aaltoon tutustumisen voi hyvin aloittaa Laaksonen teosta lukemalla. Kirjoittajan sanoin "Avaa ovi ja anna Aallon koukuttaa."

Aaltojen koti
Munkkiniemen
Riihitieellä.

Alvar Aallon kirkkoarkkitehtuuria

Jari ja Sirkkaliisa Jetsosen:
Alvar Aalto Churches
Rakennustieto, 2020

Jari ja Sirkkaliisa Jetsosen "Alvar Aalto Churches" -kirja esittelee **Alvar Aallon** 14 toteutunutta kirkko- ja seurakuntasuunnitelmaa Suomessa, Saksassa ja Italiassa sekä joukon varhaisia ei-toteutuneita kirkko- ja kappelisuunnitelmia Suomessa. Teoksen aikaperspektiivi on 1920-luvulta 1970-luvulle.

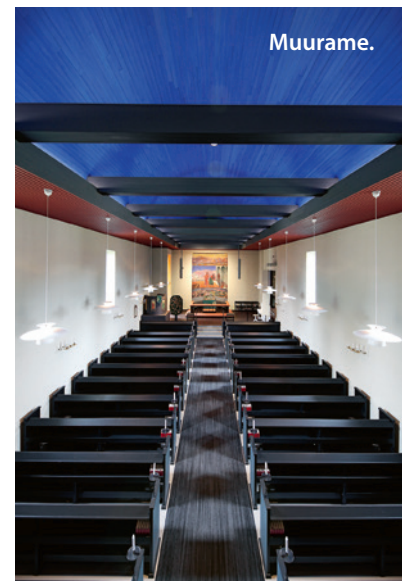
Alvar Aallon maailmankuulujen kirkkojen, kuten Vuoksenniskan kirkon (1955–1958, Imatra) ja

Riolan kirkon (1966–1978, 1994, Riola di Vergato, Italia) ohella kirjassa esitellään myös arkkitehdin varhaisia kirkkosuunnitelmia, kuten Muuramen kirkko (1926–1929).

Jari Jetsosen ottamin upein värivalokuvien, Aallon arkkitehtitoimiston originaalipiirustuksien ja aikalaisvalokuvien varustettu tietokirja on kaunis ja näyttävä. Selkeä taitto tekee lukukokemuksesta miellyttävän.

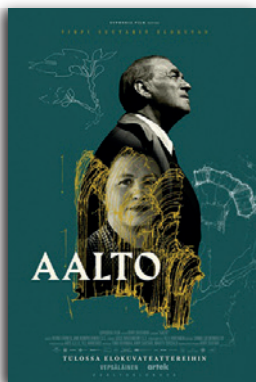

Vuoksenniska.

Muurame.

Modernismin mestareita ja inhimillisiä ihmisiä

Virpi Suutarin dokumenttielokuva Aalto esittelee modernismin mestarit **Alvar Aallon** ja hänen puolisonsa **Aino Marsio-Aallon** sekä heidän arkkitehtuuriaan eri puolilla maailmaa. Suutarin tavoitteena on ollut tuoda esiin ihmisyyden ja inhimillisyyden kuuluisien nimien takaa. Tässä hän onnistuu hienosti. Pariskunnan rakkaustarina ja parisuhde, jota ei aiemmin juuri ole käsitelty julkisuudessa, on vahvasti läsnä elokuvassa. Suutari on saanut Aaltojen perikunnalta käyttöönsä Alvarin ja Ainin kirjeenvaihtoa, kuten varhaisia rakkauskirjeitä. Rakkauden ja keskinäisen arvostuksen ohella elokuvassa on läsnä niin Alvarin humoristisuus ja leikkisyys kuin Ainin ajoittainen melankolia ja katkeruuskin.

Elokuvassa esitellään lukuisia Alvar Aallon suunnittelema kohteita sekä Suomessa että eri

puolilla maailmaa, kuten Viipurin kirjasto, MIT:n Baker House Dormitory Cambridgessä Yhdysvalloissa, Maison Louis Carré Pariisiin lähettyvillä ja Riolan kirkko Italiassa. Hieman vähempikin olisi riittänyt, varsinkin kun kyseessä ei ollut perinteinen arkkitehtuurielokuva.

Aino Marsio-Aallon ohella elokuva esittelee arkkitehti **Elissa Aallon**, jonka kanssa Alvar meni naimisiin Ainin kuoleman jälkeen vuonna 1952. Elissa Aallon esilletuominen on tärkeää, sillä hänestä tiedetään toistaiseksi melko vähän.

Elokuva on sekä visuaalisesti upea arkkitehtuurimatka että aikamatka lähimenneisyyteen. Kelan pääkonttorin kriitikot, nuo kansan syvät rivit, kuulostavat kovin tutuilta nykyisinkin.